

Ngậm Ngùi Thăm Mộ Nam Phương Hoàng Hậu

Thắm Tuyên

Trong những ngày rong ruổi tham quan trời Tây, tôi cùng bạn bè về tỉnh Corrèze tìm thăm nơi an nghỉ ngàn thu của hoàng hậu Nam Phương, người phụ nữ tài sắc vẹn toàn của phương Nam, vang bóng một thời, bà hoàng hậu có một không hai trong lịch sử triều Nguyễn.

Tỉnh lộ miền Nam nước Pháp đẹp tuyệt vời, vùng này không có núi cao như ở Alpes-Provence nhưng thế đất đồi dốc uốn lượn xuyên những cánh đồng cỏ xanh um mát chân trời. Tôi chợt nhớ đến bài học trong cuốn *Cours de langue et de civilisation française* học trong suốt những năm trung học ở Trường Petrus Ký, 1966-1973: Phong cảnh phương Nam biến đổi liên tục, vừa đi qua một khu rừng trên đồi cao chợt sáng bừng trước mắt đồng cỏ bát ngát rồi tới sông rạch...

Đến Corrèze giữa trưa, TP không một bóng người, lặng lẽ đến nỗi tiếng ong vo ve cũng nghe thấy. Một nhà thờ cổ được xếp hạng, một nghĩa trang nhỏ quanh hiu. Chúng tôi thử vào và tìm, không thấy. Gõ cửa hỏi người dân bên đường, hai phụ nữ trẻ đang ngồi phơi nắng chuyện trò, lịch sự vào nhà lấy bản đồ xem và hướng dẫn đi tiếp 40 km nữa mới đến làng Chabignac.

Lại tiếp tục đi, đến lúc này vẫn chưa ăn trưa vì không có một hàng quán nào. Đường tỉnh băng qua những TP nhỏ mỗi nơi chỉ vài ngàn dân, mở nhà hàng bán cho ai.

Đường nhỏ lên đồi nghĩa trang Chabignac.

Rồi bảng chỉ đường cũng cho thấy vào địa phận Chabignac. Nhưng đây là làng quê, GPS trên xe cũng như Gmap đều không chỉ được nghĩa trang nằm ở đâu. Lại cũng vắng vẻ, tất cả, dù nắng trên đồi vẫn rực rỡ nhưng người đâu không thấy.

Dừng đại xe bên đường nơi một bãi đất mở rộng có vẻ như parking (bãi đỗ xe), cạnh dãy nhà chừng 5-6 căn có vẻ như trung tâm thương mại của làng. Đến gần, một tiệm uốn tóc cửa đóng then cài, một phòng mạch bác sĩ lạnh lẽo, một tiệm tạp hóa đèn tắt tối thui... Đã có lúc muốn về luôn, nghĩ không có duyên.

May đâu, một chiếc xe đậu xịch. Chủ xe bước xuống. Tôi bước đến hỏi. Ông biết ngay bà hoàng Việt Nam và chỉ con đường dốc nhỏ xíu chỉ vừa một xe lên, cách chỗ chúng tôi đứng tròn trăm mét: Nghĩa trang Chabignac đó. Đó là một nghĩa trang nhỏ nằm, căn cứ tám ảnh trên Internet, có vẻ như ngôi mộ nằm dựa một bờ tường đá. Chúng tôi cứ men theo tường đá mà tìm. Té ra mộ bà nằm cuối dốc đồi nhìn ra một thung lũng đẹp.

Ngôi mộ được đào xuống sau lưng một bức vách nhỏ lát đá, có bó hoa chứng tỏ có người lui tới. Nắng chiều xiên ngang, chợt tiếng chuông nhà thờ u hoài muôn kiếp trước từ đâu đó vắng lại. Không gian xanh nhuộm vàng nắng. Nhà phố tường im lìm không quá lạnh nhưng mang âm hưởng của đá. Nắm mộ đơn sơ mà trang trọng, nằm tách biệt.

*Một góc khuôn viên nghĩa trang Chabignac, nơi có mộ Nam Phương hoàng hậu.
Mộ Nam Phương hoàng hậu đơn sơ mà trang trọng.*

Hoàng hậu Nam Phương đang nhìn xuống lũng sâu mái ngói dập dờn. Ngâm ngùi. Cái ngâm ngùi tôi từng thấy khi thăm mộ vua Bảo Đại ở Trocadero năm rồi. Nhưng khác ở cảm giác. Với vua Bảo Đại đó là... âu cũng một kiếp người. Với hoàng hậu Nam Phương, là cảm xúc về nỗi cô đơn cao cả. Cô đơn và chấp nhận bằng thái độ của một bề trên cao quý. "*Đại Nam Nam Phương Hoàng Hậu Chi Mộ*" Et "*Ici Repose L'impératrice D'annam née Marie Thérèse Nguyen Huu Thi Lan* (bia đề chữ Hán Đại Nam Nam Phương Hoàng hậu chi mộ và chữ khắc trên mộ: Nơi đây an nghỉ Hoàng hậu An Nam Marie Thérèse Nguyễn Hữu Thị Lan).

Thung lũng nhìn từ mộ Nam Phương hoàng hậu.

Bia mộ, những dòng chữ tưởng vô hồn nhưng chất chứa hào quang vang bóng, tôi thấy lại cảm xúc như khi đứng trước mộ của Frédéric-Joliot và Irène Curie ở nghĩa trang Sceaux. Sự im lặng của vô cùng. Chúng tôi quyết định tìm tiếp đến chateau cũ của bà, Domaine de la Perche. Lại đi, đột ngột thấy một ngã ba với bảng chỉ đường La Perche. Rẽ vào, một khu cư xá với những biệt thự sát nhau như ở Phú Mỹ Hưng, tất cả như đang trong giấc ngủ muộn mặt trời dề.

Làm sao tìm trong cái mênh mông này?

Tình cờ, nhìn thấy một cửa rào mở, người đàn ông già đang rửa xe bên trong sân và người phụ nữ phốp pháp đứng tưới cây. Tôi lên tiếng, bà nghe xong nét mặt rạng rỡ. Đúng rồi, bà hoàng hậu ở đây. Rồi vui sướng vì có người biết đến một nhân vật của làng mà bà yêu mến.

Người phụ nữ nói một tràng dài, hỏi tôi còn nhỏ, cỡ 14-15 tuổi tôi hay đến đó nhón chân nhìn vào cửa kiếng, bị mấy người quản gia đuổi. Rồi bà kêu chồng lấy xe chạy trước dẫn đường đưa chúng tôi đi, bà giải thích bà không biết nói sao để chỉ đường vì queo qua, queo lại.

Đường vào Domaine de la Perche.

Ông chồng vui vẻ. Chúng tôi theo sau. Domaine de la Perche hiện ra. Lại cũng không một ai. Cổng rào toang hoác, chuông nhần không người nghe. Jean Vaux, người đàn ông tốt bụng của Chabignac, dẫn chúng tôi vào. Ông khoác tay chỉ: Nghe nói cả trang trại 160 ha này và lâu đài đã được bán cho chủ mới là một người Ý, chăn nuôi đại gia súc Ý.

Tiếng chuông thu không lại vang lên. Ngâm ngùi, dấu xưa xe ngựa hồn thu thảo. Chúng tôi chia tay Jean Vaux, ra về trong bóng tịch dương và hồn cũ vẫn vương...

Thắm Tuyên